

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Quibusdam præmissis, status difficultatis proponitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

ad aliud quod narrat Philostratus de Apollonio Tyaneo, respondeo quod Apollonius fuit magus insignis, Dæmonum societate utens, à quibus in passeribus prædictis existentibus, effusionem frumenti, & quæ passeret faceret addiscere potuit. Adde quod miranda illa quæ de Apollonio tradidit Philostratus, ab ipso conficta esse creduntur, ut videri potest apud Baronium tom. I. anno Christi 68. num. 31.

72. Ad complementum hujus quæstionis, quæres in quo consistat naturalis instinctus animalium?

Respondeo breviter, juxta probabiliorē sententiam, illum consistere in representatione quadam convenientis aut disconvenientis, facta per species insensatas, residentes in æstimatoria bruti, & à sensatis speciebuseductas. Pro cujus intelligentia sciendum est, dari in brutis æstimatoriam potentiam, quæ est sensus quidam internus, cujus hoc est munus proprium, ut ex speciebus sensibilibus eliciat speciem insensatam: v. g. cum ovis videt lupum venientem, ex specie sensibili lupi ejus æstimatoria elicit speciem inimicitia, quæ est insensibilis, & quæ insensata appellatur, quia à sensibus externis non percipitur. Hæc ergo æstimatoria bruti, ut instructa speciebus illis insensatis, quibus ratio convenientis & disconvenientis illi representatur, naturalis ejus instinctus dicitur. Unde probabilitate caret illorum sententia, qui asserunt naturalem instinctum animalium consistere in speciebus infusus à Deo, eorum quæ sunt illis convenientia aut nociva, representativis: hic enim dicendi modus mures & formicas facit æquales Angelis, quibus ob naturæ perfectionem infunduntur à Deo species in primo instanti creationis, ut in tractatu de Angelis ostensum est.

Disp. 4.
art. 3.

ARTICVLVS IV.

Utrum Deus agat propter finem?

S. I.

Quibusdam præmissis status difficultatis proponitur.

73. SUPPONO primò, Deum in ratione agentis considerari posse dupliciter: scilicet in ratione agentis ad intra, vel ad extra. In primo sensu consideramus actiones Dei purè immanentes, quarum aliæ dicuntur merè essentialis, illa scilicet quæ sunt communes tribus Personis, ut scientia, intellectio, & amor essentialis: aliæ verò vocantur notionales, quæ nimirum sunt propria alicujus Personæ, & non communes tribus, ut generatio Verbi, & productio Spiritus Sancti. In secundo verò sensu consideramus actiones quibus Deus operatur ad extra: quæ adhuc dupliciter considerari possunt, vel quatenus se tenent ex parte Dei, vel prout se tenent ex parte termini & effectus producti; & secundum hanc terminationem passivam non sunt aliud quàm ipsimet effectus ad extra producti, ut pendet ab actione Dei: sicut cum proportionem denominatio visus in pariete, nihil est aliud, quàm ipsamet paries, ut connotans actum visionis. Quod ut magis declaretur:

74. Suppono secundò contra Durandum, Suarezem, & alios modernos, Deum non agere ad extra

A per actionem formaliter transeuntem. Probatur breviter: quia, ut ostendimus in tractatu de Scientia Dei, potentia operativa in Deo non distinguitur ab intellectu & voluntate illius: Sed actio intellectus & voluntatis est formaliter immanens, cum sit actio vitalis: Ergo omnis operatio Dei est formaliter immanens; subindeque non formaliter, sed virtualiter tantum transeuntem. Unde sicut Angeli operantur ad extra per actum imperij, virtualiter solum transeuntem, ut docet S. Thomas opusc. II. art. 3. ubi ait quod *Angeli movent calos, conceptione sui intellectus efficaci*: ita & à fortiori Deus, quippe qui est naturæ magis simplicis, & cujus intellectus practicus, longè potentior est & efficacior intellectum Angelorum.

Disp. 3.
art. 4.

B Addo quod, si executio activa, seu actus secundus omnipotentia divina, esset actio formaliter transeuntem; & consequenter ab ipsa potentia realiter distincta, utpote in creatura producta existens; potentia Dei executiva non esset infinita, quia scilicet non identificaret sibi ea omnia quæ pertinent ad propriam lineam; non enim identificaret sibi actum secundum: sicut intellectus divinus non esset infinitus, si realiter distingueretur ab intellectu. Non esset etiam actus purus, eò quod esset in potentia, etiam physica, ad proprium actum, à quo realiter distingueretur.

C Dices: Quando Deus operatur simul cum causa secunda, puta cum igne, producendo cum illo calorem, calefactio est concursus simultaneus causæ primæ & secundæ: Sed calefactio est actio formaliter transeuntem: Ergo Deus operatur ad extra per actionem formaliter transeuntem.

75.

Respondeo calefactionem dici concursum Dei, quia mediante illa producit ulteriorem effectum, scilicet calorem: quamvis comparata ad Deum, potius habeat rationem effectus, quàm actionis; quia procedit à Deo mediante aliâ actione distincta, & cum ipsa omnipotentia divina identificata, puta cum imperio efficaci divini intellectus practici, qui est potentia Dei ad extra operativa.

D Suppono tertio, quod sicut in causa formali possumus separare rationem formalem à causalitate formali; imò de facto reperitur separata in Deo, respectu sui (dicimus enim immutabilitatem Dei esse rationem formalem æternitatis ipsius, non verò causam) & tunc ratio formalis idem est quod causa formalis, seclusa imperfectione: ita similiter possumus præscindere rationem finis à causalitate finis, & concipere quod aliqua actio sit propter finem duobus modis; scilicet propter finem, tanquam propter veram causam finalem; & propter finem, tanquam propter rationem solum finalem, præscindendo ab imperfectionibus dependentiæ & distinctio- nis, quæ in omni vera & propria causalitate reperiuntur.

76.

E Querimus ergo in hoc articulo, an Deus in suis actionibus transeuntibus & immanentibus agat propter finem, tanquam propter veram causam finalem, vel solum tanquam propter rationem finalem? vel ut alij dicunt, an actiones divina, tam immanentes, quàm transeuntes, habeant causam finalem realiter, aut solum virtualiter influentem.